

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

BASYUK Natalia – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Primary Education and Culture of Professional Language of Zhytomyr State University named after Ivan Franko.

Scientific interests: university as an environment for the formation of an emotionally intellectual educator.

Стаття надійшла до редакції 11.07.2025 р.

Стаття прийнята до друку 23.07.2025 р.

УДК 37.01

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-121-125

БИКОВА Олександра –

аспірант Української державної льотної академії

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1427-9853>

e-mail: oleksandra.kulik84@gmail.com

ПОЗИТИВНА МОТИВАЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АВІАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті досліджено особливості впливу мотивації майбутнього фахівця авіації на формування його самостійності в процесі професійної підготовки.

Встановлено, що результативність формування мотивації можлива лише тоді, коли здобувач освіти вдається пов'язати мету з особистісними цінностями. Чим більше особистісні цінності пов'язані з результатами майбутньої професійної діяльності, тим більше внутрішні мотиви активно впливають на мотивацію особистості студента.

Висока позитивна мотивація може виступати компенсуючим фактором у випадку, коли недостатньо високих здібностей; однак цей фактор не працює у зворотному напрямку: жодний високий рівень здібностей не може компенсувати відсутність навчального мотиву чи слабку його вираженість, не може призвести до значних успіхів в навчанні. Це свідчить про прямий зв'язок між мотивацією та емоційним інтелектом, оскільки саме його сформованість надає мотивації позитивного спрямування.

Розвиваючись, особистість змінює зовнішній світ відповідно до власних внутрішніх можливостей. Належний рівень розвитку мотиваційних процесів є для студента особливою цінністю, оскільки дозволяє йому підтримувати на дієвому рівні свій психічний потенціал, своє психологічне благополуччя. Потреба в самозмінах значною мірою залежить від виникнення у студента мети досягнути бажаного рівня особистісного зростання.

Основною ознакою мотивації взагалі, є її дієвий характер, її органічне проникнення в різноманітні прояви у різні вияви активності та діяльності, поведінки. Ця активність виникає на основі єдності свідомості та реальної поведінки, детермінує діяльність особистості, конструктивно впливає на

досягнення важливих, особистісно значущих та актуальних у суспільному плані цілей.

Перспективи подальших розвідок полягають у дослідженні особливостей взаємовпливу мотивації та професійних очікувань майбутнього авіафахівця.

Ключові слова: майбутній фахівець авіації, професійна підготовка, мотивація, професійна діяльність, особистість, особистісне зростання, цінність, активність, діяльність.

BYKOVA Oleksandra –

Postgraduate student, Ukrainian State Flight Academy

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1427-9853>

e-mail: oleksandra.kulik84@gmail.com

POSITIVE MOTIVATION OF A FUTURE AVIATION SPECIALIST IN THE PROCESS OF HIS PROFESSIONAL TRAINING

The article examines the peculiarities of the influence of the motivation of a future aviation specialist on the formation of his independence in the process of professional training.

The effectiveness of motivation formation is possible only when the student manages to connect the goal with personal values. The more personal values are related to the results of future professional activity, the more internal motives actively influence the motivation of the student's personality.

High positive motivation can act as a compensating factor in the case when high abilities are not enough; however, this factor does not work in the opposite direction: no high level of abilities can compensate for the absence of educational motive or its weak expression, cannot lead to significant success in learning. This indicates a direct connection between motivation and emotional intelligence, since it is its formation that gives motivation a positive direction.

Developing, the personality changes the external world in accordance with its own internal capabilities. The appropriate level of development of motivational processes is of particular value for the student, since it allows him to maintain his mental potential and psychological well-being at an effective level. The need for self-change largely depends on the emergence of a student's goal to achieve the desired level of personal growth.

The main feature of motivation in general is its effective nature, its organic penetration into various manifestations in various manifestations of activity and activity, behavior. This activity arises on the basis of the unity of consciousness and real behavior, determines the activity of the individual, constructively influences the achievement of important, personally significant and relevant goals in social terms.

Prospects for further research lie in studying the peculiarities of the interaction between motivation and professional expectations of a future aviation specialist.

Key words: future aviation specialist, professional training, motivation, professional activity, personality, personal growth, value, activity, activity.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Оцінка соціального успіху вимірюється не лише рівнем визнання серед своїх колег, а й особистими досягненнями через активну участь в прийнятті рішень, пов'язаних з професійною діяльністю та взяттям відповідальності на себе за них. Потреба у визнанні відображає здатність особистості діяти як неформальний лідер і висловлювати власні переконання. Прагнення об'єднатися, або бажання брати участь у спілкуванні, допомагати іншим, підтримувати дружбу та приймати допомогу, виявляється через бажання бути частиною групи, колективу та брати участь у загальних заходах.

Прагнення влади у особистості студента може виявлятися, насамперед, у прагненні впливати на інших своїх товаришів і керувати ними. Студенти з розвиненою потребою у владі, часто активні, енергійні, не бояться конфронтації, прагнуть відстоювати свою позицію. Потреба успіху вважається як стійке прагнення особистості досягти високих результатів у професійній діяльності. Потреба приналежності до спільноти інших людей, прагнення бути членом професійної команди визначає не тільки вибір особистістю в певній сфері професійної діяльності, а й характер виконання нею професійних завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мотивація навчальної діяльності є ключовим чинником у системі сучасної освіти, оскільки рівень засвоєння знань безпосередньо залежить від зацікавленості здобувачів вищої освіти. Аналіз наукових джерел засвідчує, що мотивація розглядається з різних теоретичних позицій, що відображає її багатогранність як психологічного й педагогічного феномена. Зокрема, окремі дослідники пов'язують мотивацію з творчістю (М. Бердяєв, П. Вікторов, Е. Гуссерль, Н. Кічук), з багатством духовного світу (І. Бех, М. Грот), із прагненням до самореалізації та самоздійснення як провідними чинниками розвитку особистості (А. Маслоу, Р. Мей, К. Роджерс, В. Франкл, Е. Фромм), із прагненням до ідеалу (Г. Костюк, В. Семиченко, Ф. Хміль), а також із формуванням морально-етичних та професійних ціннісних орієнтацій (Г. Васянович, В. Гриньова, Л. Дибкова, Є. Іванченко, М. Князян, О. Резван, О. Романовський, В. Стрельников, Г. Тимошук). Теоретичне обґрунтування мотивації охоплює як змістовні теорії (Ф. Герцберг, Д. МакКлелланд, Д. Аткинсон, Х. Хекхаузен), так і процесуальні (В. Врум, С. Адамс, Л. Портер, Е. Лоулер).

Психолого-педагогічні дослідження вітчизняних (І. В. Ляшенко, О. О. Малінка, О. С. Пінська) та зарубіжних вчених (Б. Вернер, Ф. Герцберг, Е. Дісі) демонструють широкую варіативність підходів до вивчення мотивації. У більшості підходів мотивація розглядається як сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, механізмів і процесів, що зумовлюють виникнення спонук до досягнення життєво та професійно важливих цілей.

Мета статті – дослідити особливості впливу мотивації майбутнього фахівця авіації на формування його самостійності в процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вчені, стверджують, що поняття мотивації можна використовувати в двох значеннях: - як систему факторів, що викликають активність організму і визначають спрямованість поведінки особистості: потреби, мотиви, наміри, цілі, інтереси, прагнення; - як характеристику процесу, що забезпечує поведінкову активність на певному рівні, тобто мотивування.

Якщо є справжня зацікавленість у завданні, то можливість його реалізації сприймається - як винагорода; - очікування винагороди може спонукати особистість не ділитися своїми ідеями з іншими та послабити соціальні зв'язки між членами команди, що може стати перешкодою для формування організаційного та соціального капіталу та створення справді інноваційного продукту (рішення). Особливості професійного становлення значною мірою визначає професійний інтелект. У сучасних психологічних дослідженнях поняття професійного інтелекту частіше вживають у двох значеннях: а) специфічні особливості інтелектуальної діяльності фахівця, що визначають ефективність його професійної діяльності; б) якісний аспект інтелектуальної діяльності фахівця, що визначає його високий професійний рівень.

У наукових дослідженнях розрізняють зовнішню та внутрішню мотивацію. Зовнішня мотивація є надзвичайно важливим фактором, який створює успіх у професійній діяльності особистості, але внутрішня мотивація має сильний вплив на довгострокові результати праці та ставлення особистості до роботи протягом усього життя. При цьому чим сильніший її вплив, чим вище та різноманітніше вимоги до процесу та змісту роботи, чим більше їм відповідає поточний внутрішній стан особистості. Зовнішня мотивація може позитивно впливати на ранніх етапах роботи, відіграючи роль опори для створення системи ефективної роботи. Її також можна вважати додатковим стимулом, що виконує підтримуючу функцію на етапі консолідації команди.

До внутрішніх джерел навчально-професійної мотивації належать пізнавальні та соціальні потреби, потреби майбутньої професії (прагнення до соціально схвалюваних дій і досягнень). Зовнішні джерела навчально- професійної мотивації визначаються умовами життєдіяльності студентів, зокрема вимогами, очікуваннями та можливостями. Вимоги пов'язані з необхідністю дотримання соціальних норм поведінки, спілкування та діяльності. Очікування характеризують ставлення суспільства до освіти як норми поведінки, що приймається особистістю і дозволяє долати труднощі, пов'язані зі здійсненням навчально-професійної діяльності. Можливості – це об'єктивні умови, необхідні для розгортання навчально-професійної діяльності [3].

Зокрема, виявлено наявність сильної прямої кореляції між загальним рівнем навчальної мотивації та рівнем мотивації здобуття знань, оволодіння професією та отримання диплому. Відзначено наявність помірної прямої кореляції між рівнем адаптованості та рівнем організованості; між рівнем адаптивності та прагненням до успіху; між рівнем загального перфекціонізму та прагненням до успіху; між рівнем організованості і прагненням до успіху; між рівнем інтернальності локусу контролю та загальним рівнем навчальної мотивації. Виявлено помірну зворотну кореляцію між рівнями адаптивності та рівнем особистісної тривожності. Існує слабка пряма кореляція між рівнем інтернальності локусу контролю і рівнем особистісної тривожності; між загальним рівнем навчальної мотивації та рівнем організованості.

Особливе значення для навчально-пізнавальної діяльності має пізнавальний інтерес. У навчальному процесі інтерес виступає у декількох модифікаціях: як засіб навчання, як мотив навчальної діяльності, як стійка якість особистості. Особливістю пізнавального інтересу є його здатність збагачувати й активізувати не лише пізнавальну, а й будь-яку діяльність особистості, оскільки пізнавальні моменти є у кожній із них. Умовно розрізняють чотири послідовні стадії його розвитку: цікавість як елементарна стадія вибіркового відношення, детермінована зовнішніми обставинами; допитливість, що виявляється у прагненні особистості вийти за межі побаченого; пізнавальний інтерес, що характеризується пізнавальною активністю, вибірковою спрямованістю навчальних дисциплін, ціннісною мотивацією, в якій пізнавальні мотиви займають основне місце; теоретичний інтерес, що включає як прагнення пізнати складні теоретичні питання і проблеми певної наукової дисципліни, так і використання їх як інструменту пізнання [2, с. 206].

Розуміння мотивів діяльності та уявлення про механізми їхнього утворення мають важливе значення для особистості як суб'єкта діяльності, і для наукового розуміння психологічного змісту цих процесів. Від мотиву (в психологічному сенсі) залежить, якою є та чи інша дія, який суб'єктивний сенс вона має для певного студента, як відтворює його внутрішній світ, «картину його «Я». Мотиви діяльності особистості відображають найхарактерніші для неї способи реагування на певні елементи довколишньої (зовнішньої) і прихованої (внутрішньої) сфери існування особистості.

Рівень усвідомлення мотивів власної діяльності висвітлює властивий особистості спосіб реагування на певні явища: спонтанні дії, спрямовані та організовані дії тощо. Змістовний масштаб мотивування особистістю своїх дій характеризує як змістовий простір її реального і духовного буття, так і особистісну «зрілість» в оволодінні предметним світом та власними переживаннями взаємодій з цим світом.

Зв'язок між діями особистості та причинами, які зумовлюють і пояснюють ці дії, і описує поняття мотивації. Це певна сукупність факторів (мотивів, емоційних переживань, очікувань, намагань тощо особистості), які зумовлюють ту чи іншу форму активності особистості, спрямовану на зовнішній світ, явища індивідуального «Я» або інші рівні існування. Можна говорити про універсальну структуру мотивації особистості, проте зміст, що керує діями і поведінкою особистості, завжди буде індивідуальним, унікальним.

Об'єктивність мотивації допомагає реально оцінити ситуацію у сфері управлінської діяльності, зіставити її із завданнями та визначити потреби. Принцип об'єктивності мотивації передбачає аналіз мотиваційних методів та всебічність їх розгляду. Мотиваційна діяльність повинна базуватися на дійсності, реальності, конкретності фактів. Об'єктивність мотивації - це результат дослідження, проведення необхідних розрахунків, аналізу, вимірювань, порівнянь, виявлення недоліків або помилок у методах мотивації, що застосовуються. І лише узагальнення всіх отриманих таким чином даних призводить до точних і обґрунтованих висновків, розвиває вміння виникати в суть речей для встановлення істини. Все це дає можливість знайти правильне рішення для усунення порушень або попередження небажаних наслідків.

Сьогодні перед українськими закладами вищої професійної освіти стоїть важливе завдання: підготувати високоосвічених фахівців, здатних брати активну участь у якісно новий етап розвитку сучасного суспільства.

Головною метою навчання є не підготовка вузькопрофільних фахівців для конкретної сфери діяльності, а до розвитку професійних якостей висококваліфікованих фахівців та підвищення їх професійної компетентності.

Успіх у професійній діяльності майбутнього авіафахівця, як майбутнього керівника, може бути пов'язаний з успішною кар'єрою. Кар'єра тривалий час вважалася негативним явищем у суспільній свідомості і лише останнім часом прийшло розуміння соціального статусу та ролі у професійній діяльності особистості. У кар'єрі найважливіше – оволодіння рівнями і ступенем, професіоналізму, досягнення певного соціального статусу в професійній діяльності та призначення на певну посаду. Просування по службі (відоме як «вертикальна кар'єра») є одним із видів кар'єри, її адміністративний варіант [1].

Суб'єктом ціннісного ставлення особистості є не особистість, що пізнає, а практична її діяльність. Сама цінність постає як об'єктивна відповідність даного явища, процесу, дії, події, ідеї об'єктивним потребам та інтересам. Про ціннісне відображення в повному розумінні можна говорити лише тоді, коли є живе переживання, яке орієнтує особистість і спонукає її до практичних дій. З цих положень можна зробити висновок, що мотиви, яка

виконують в поведінці та діяльності особистості смислотвірну й регулювальну роль, виявляються тісно пов'язаними з цінностями особистості. Цінності, виступаючи в ролі, вкорінених в структурі особистості загальносоціальних регуляторних механізмів, встановлюють межі або рамки соціального існування суб'єкта.

Установлено, що ті студенти, які беруть участь у розвитку позитивної мотивації, мають вищий рівень самостійності в порівнянні з тими, хто такого навантаження не виконує. Тобто, набутий досвід у процесі розвитку позитивної мотивації є необхідною основою вироблення і формування елементів самостійності майбутнього авіафахівця.

Розвиток самодетермінації курсантів майбутніх авіафахівців більш інтенсивно розвивається залежно від їхнього розвитку позитивної мотивації. Процесуальні потреби посилюються з часом і в результаті активності особистості, яка спрямована на їх задоволення. Кожна особистість орієнтується в такій особливості: чим більше вона зайнята своєю улюбленою справою і чим більшу радість вона їй дає, тим більше хочеться її продовжувати. Тому внутрішні процесуальні потреби є принципово тими, що не насичуються, вони мають антигомеостатичний характер. Завдяки їм особистість розвивається, а не тільки задовольняє свою потребу в чомусь. Усе це дає змогу зрозуміти існування двох мотиваційних систем: зовнішньої та внутрішньої мотивації. Вони відносно незалежні одна від одної, а мотиваційний комфорт може бути досягнутий лише за умови повноцінного функціонування цих двох систем [3].

Глибокий аналіз внутрішньої та зовнішньої мотивації особистості приводить до проблеми самовизначення, заснованої на новому розумінні базових потреб особистості. У цьому напрямку стверджується, що внутрішня мотивація базується на трьох вроджених (організмичних) потребах: компетентність, самодетермінація (автономія); взаємозв'язок з іншими людьми (або сприйняття іншими людьми). Остання потреба включає встановлення надійних стосунків з іншими, які задовольняють особистість; стосунків, заснованих на почутті причетності та прив'язаності. Перераховані вище потреби існують у кожного (вроджені) і є важливими для функціонування внутрішньої мотивації, тому їх необхідно розвивати, оскільки саме на внутрішню мотивацію необхідно спиратися у процесі навчання та виховання студента.

Важливим фактором мотивації співробітників у будь якій діяльності є задоволеність від виконаної роботи. До чинників, що підтримують, варто віднести ті, які створюють необхідні для комфортного та спокійного буття, зокрема їх можна поділити на чинники оплати, чинники комфорту та чинники безпеки. До перших належать фактори, виплати заробітної плати, надання премії, виплату дивідендів, комісійних, бонусів та інших фінансових винагород; до других

відносяться створення комфортних умов для виконання своїх трудових обов'язків, а саме належних умов для комфортної роботи, повноцінного відпочинку після робочого часу та під час перерви тощо. До третьої групи факторів належить створення умов безпеки праці та соціального захисту, зокрема, у формі технологізації умов та знарядь праці, шляхом надання пільг, пов'язаних із соціальним та медичним страхуванням, програмами пенсійного накопичення, оплачуваними лікарняними та відпустками, іпотекою та споживчими кредитами тощо.

Виділяють три рівні розвитку внутрішньої мотивації. Перший рівень – ситуативний, коли поява внутрішньої мотивації визначається здатністю діяльності задовольнити потреби в самодетермінації, компетентності та значущих стосунках. Другий рівень ситуативно-ціннісний. Виникнення мотивації на цьому рівні можливе, навіть тоді, коли в самій діяльності задовольняються не всі психологічні потреби. Достатньо, щоб діяльність була значущою для особистості. Третій рівень – суб'єктно-ціннісний. На цьому рівні внутрішня мотивація стає особистісною якістю. Потреби в самодетермінації, компетентності та значущих відносинах набувають статусу цінностей. Особистість тепер сама здатна змінити ситуацію або переформулювати зовнішню визначене завдання. На суб'єктно-ціннісному рівні особистість може сформувати внутрішню позитивну мотивацію до будь якої діяльності, вийшовши за вимоги ситуації.

Мотивація особистості має тенденцію до зміни, непередбачуваності і навіть трансформації в демотиваційні явища, які пов'язані з пасивністю та соціальним відчуженням. Проте демотиваційні явища – це також є свого роду мотивація до бездіяльності та пасивності, яка зумовлена почуттям розчарування, самотності чи відповідним світоглядом та цінностями.

Результативність самоздійснення особистості студента залежить від багатьох психологічних якостей його особистості, і завдяки розвитку яких, особистість покращує свою продуктивність, освоює різні форми самоздійснення, що супроводжується зрізним рівнем вираженості прагнення до особистісного зростання і розвитку, характеристиками мотиваційно-потребнісної сфери й установками особистості на себе.

Стійкість мотивації саморозвитку залежить від стійкості ідеалу (образів ідеальних особистостей, ідеального «Я» та сталості самооцінки). У результаті оцінювання себе студент виявляє в себе недоліки, які, як відзначають дослідники, можуть мати різний характер. З одного боку, він може розуміти недолік як відставання від норми розвитку, позитивної якості, з іншого – рівень розвитку позитивної якості порівняно з наявним у нього ідеалом. У цьому випадку недолік помітний для оточення, і тому вирішальна роль у стимулюванні до саморозвитку буде належати

власній ініціативі студента. Бувають випадки, коли під невеликим розуміється наявність негативної якості.

Саморозвитку будь-якої системи передують зовнішні детермінанти. Коли вирішальна роль у розвитку переходить до внутрішніх детермінант, цей процес стає саморозвитком особистості. Це становлення особистості, як цілісної системи, яке можливе лише в єдності всіх її складників (інтелект, почуття, воля тощо) на певному етапі розвитку особистості. Реальне становлення особистості включає самосвідомість в єдності самопізнання, самооцінки, самоконтролю, саморегуляції, самоформування і самовдосконалення.

Таким чином, саморозвиток як процес свідомої цілеспрямованої зміни особистості, відбувається під впливом багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів. Вихідним фактором, що створює умови для виникнення мотивації саморозвитку, є соціокультурна ситуація існування особистості. У ній міститься значний спектр передумов, що спонукають особистість працювати над собою. Спрямованість, характер, рівні, якість саморозвитку особистості можуть бути усвідомлені й оцінені через з'ясування зовнішніх обставин життя, які стали стимулами процесу саморозвитку.

Виникнення усвідомленого прагнення до саморозвитку особистості є наслідком попереднього зовнішнього розвитку, тобто впливу суспільства на особистість через суб'єктивну діяльність деканів факультетів, батьків, викладачів тощо. Особистість студента, яка виступає не тільки як об'єкт, а й як суб'єкт становлення, орієнтується на те, щоб зовнішні виховні впливи породжували у неї розуміння різниці між досягнутим і бажаним. Таким чином, розвиток і саморозвиток у становленні особистості майбутнього фахівця утворюють єдиний процес.

Говорячи про мотиваційну складову самоосвітньої компетентності майбутніх авіафахівців, слід розглядати її у сукупності таких умінь, як: когнітивних (вдосконалення власної свідомості, пам'яті, мислення, творчих здатностей; оволодіння методами і формами пізнання); мотиваційних (вміння усвідомлювати власні потреби та інтереси і виявляти вольові зусилля задля їх задоволення); стимулюючих (здатність до усвідомлення необхідності ставити перед собою нові завдання з метою власного самовдосконалення через активну пізнавальну діяльність).

Прагнення майбутнього авіафахівця до самопізнання, саморозвитку в умовах внутрішньо та зовнішньо соціально-професійної нестабільності забезпечує, з одного боку, його професійну стійкість, відповідний рівень професійної компетентності, а з іншого – постійний професійний розвиток. Тому готовність майбутнього авіафахівця до його наступної професійної діяльності у процесі підготовки у закладі вищої освіти, як мета та результат його професійної підготовки, містить як інтегровальний компонент мотивацію професійного саморозвитку.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. Отже, об'єктивність мотивації допомагає реально оцінити ситуацію у сфері управлінської діяльності, зіставити її із завданнями та визначити потреби. Принцип об'єктивності мотивації передбачає аналіз мотиваційних методів та всебічність їх розгляду. Мотиваційна діяльність повинна базуватися на дійсності, реальності, конкретності фактів. Об'єктивність мотивації – це результат дослідження, проведення необхідних розрахунків, аналізу, вимірювань, порівнянь, виявлення недоліків або помилок у методах мотивації, що застосовуються.

Перспективи подальших розвідок полягають у дослідженні особливостей взаємовпливу мотивації та професійних очікувань майбутнього авіафахівця.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бикова О. Філософські, психологічні та педагогічні основи формування самостійності. *Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка, Психологія, Медицина*. 2025. Вип. 4(50). С. 150–160.
2. Загальна психологія : підручник / за заг. ред. акад. С. Д. Максименка. 4-те вид., переробл. і доп. Т. 1. Київ : Видавництво Людмила, 2025. 568 с.
3. Радул В. В., Радул О. С. Соціально-професійні явища та процеси життєдіяльності особистості. Дніпро: Середнік Т. К., 2025. 403 с.

REFERENCES

1. Bykova, O. (2025). Filosofski, psykholohichni ta pedahohichni osnovy formuvannia samostiynosti [Philosophical, psychological, and pedagogical foundations of the formation of independence]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seria: Pedahohika, Psykholohiia, Medytsyna*. (4)50. S. 150–160. [in Ukrainian]
2. Maksymenko, S. D. (Ed.). (2025). *Zahalna psykholohiia: Pidruchnyk* [General psychology: Textbook] (4th ed., Vol. 1). Kyiv: Vydavnytstvo Liudmyla. [in Ukrainian]
3. Radul, V. V., & Radul, O. S. (2025). *Sotsialno-profesiini yavyscha ta protsesy zhyttiediialnosti osobystosti* [Socio-professional phenomena and processes of personal life activity]. Dnipro: Serednik T. K. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БИКОВА Олександра – аспірант Української державної льотної академії.

Наукові інтереси: дослідження особливостей формування самостійності майбутніх фахівців авіації.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BYKOVA Oleksandra – is a postgraduate student at the Ukrainian State Flight Academy.

Scientific interests: research into the specifics of forming the independence of future aviation specialists.

Стаття надійшла до редакції 11.07.2025 р.

Стаття прийнята до друку 23.07.2025 р.